

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Мирзода Фирӯз Сафаралӣ дар мавзуи «Ҳуқуқ ҳамчун институти иҷтимоӣ ва нақши он дар рушди устувори ҷомеаи муосири Тоҷикистон (таҳлили сотсиологӣ)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои сотсиологӣ аз рӯйи ихтисоси 5.4.3 – Сохтори иҷтимоӣ, ниҳодҳо ва равандҳои иҷтимоӣ (илмҳои сотсиологӣ)

Муаллифи таҳқиқоти диссертатсионӣ Мирзода Фирӯз Сафаралӣ яке аз мавзӯҳои муҳимми илми сотсиология – ҳуқуқ ҳамчун институти иҷтимоӣ ва нақши он дар рушди устувори ҷомеаи муосири Тоҷикистонро мавриди омӯзишу таҳлил қарор додааст. Дар таҳқиқоти илмӣ мазкур масъалаҳои мубрами иҷтимоӣ-ҳуқуқӣ, аз ҷумла ҳуқуқ ҳамчун институти иҷтимоӣ, вазифаҳои иҷтимоии ҳуқуқ, таъсири ҳуқуқ ба сохтори иҷтимоии ҷомеаи муосири Тоҷикистон, нигилизми ҳуқуқӣ, маърифати ҳуқуқӣ ва ҳувияти ҳуқуқӣ мавриди баррасии амиқ қарор гирифтаанд. Омӯзиши масъалаҳои мазкур дар шароити рушди давлати демократию ҳуқуқбунёди Тоҷикистон ва тағйироти босуръати ҷомеаи ҷаҳонӣ мубрам ва саривақтӣ мебошанд.

Дар автореферати диссертатсия мубрамаи ва зарурати омӯзиши мавзӯ бо далелҳои илмӣ ва воқеӣ асоснок гардида, аҳаммияти он дар шароити рушди ҷомеаи муосири Тоҷикистон нишон дода шудааст. Муаллиф хело возеъ ва равшан масъалаҳои иҷтимоию ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар замони муосир ифода намуда, ҷиҳатҳои муҳимми таҳқиқоти мазкурро номбар намудааст (с. 3-5 автореферат). Барои таҳқиқи мавзуи таҳқиқотӣ маводди зиёди илмӣ ҷомеашиносони классик ва муосири ватанию хориҷӣ истифода гардидаанд. Ҳамзамон, масъалаҳои дар диссертатсия баррасишаванда дар доираи равишҳо ва назарияҳои машҳури сотсиологӣ мавриди омӯзиш қарор гирифтаанд (с. 5-8 автореферат).

Мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот ба дараҷаи диссертатсияи докторӣ доир ба илмҳои сотсиологӣ мутобиқат мекунад. Муаллиф мақсади таҳқиқоти диссертатсиониро дуруст ва дар алоқамандӣ ба мавзуи он муайян намуда, вазифаҳои таҳқиқотро мувофиқ ба бобҳо ва зербобҳои диссертатсия ҷудо намудааст (с. 9 автореферат).

Асосҳои назариявӣ ва методологии таҳқиқоти диссертатсионӣ низ ба талаботи муқарраргардида, махсусан, дастурамали тартиби барасмиятдарории автореферати диссертатсия ҷавобгӯ мебошад. Диссертант барои асоснок намудани хулосаҳои худ аз назарияҳои мухталифи сотсиологӣ, методҳои илмӣ ва махсуси сотсиологӣ, аз ҷумла методҳои микдорӣ ва сифатии таҳқиқоти сотсиологӣ истифода бурдааст. Заминаҳои назариявӣ ва методологии таҳқиқоти диссертатсионӣ мухталиф ва аз ҷиҳати илмӣ хеле қавӣ мебошанд, зеро дар баробари назарияҳо ва методҳои илмӣ сотсиологӣ, боз сарчашмаҳои зиёди

илмию таҳқиқотӣ, адабиёти илмӣ соҳавӣ, маводдӣ оморӣ ва мақолаҳои илмӣ мавриди истифода қарор гирифтаанд.

Аз мутолиаи автореферати диссертатсия маълум мегардад, ки таҳқиқоти диссертатсионӣ навгониҳои зиёд дорад (с. 10-13 автореферат) ва баррасии доираи масъалаҳоеро фаро мегирад, ки то ҳол аз ҷониби ҷомеашиносон мавриди омӯзиши амиқ қарор нагирифтаанд, аз ҷумла:

- омӯзиши ҳуқуқ ҳамчун институти иҷтимоӣ дар шароити рушди ҷомеаи муосири Тоҷикистон;
- шарҳи ақидаҳои иҷтимоӣ-ҳуқуқии донишмандон аз замонҳои қадим то замони муосир, инчунин, таҳлили таълимоти намоёндагони машҳури назарияҳо ва равишҳои муосири сотсиологӣ дар бораи ҳуқуқ;
- омӯзиши ҳуқуқ дар шароити ҷомеаи гузариш ва тағйироти куллии ҷомеа;
- тавсифу таснифи вазифаҳои иҷтимоии ҳуқуқ дар шароити ҷомеаи муосири Тоҷикистон, махсусан, ошкор намудани нақши он дар раванди ҷойивазкунии иҷтимоӣ;
- зарурати азнавсозии ҳуқуқ вобаста ба талаботи рушди ҷомеаи муосири Тоҷикистон;
- ҳамаҷониба баррасӣ намудани ҳамбастагӣ ва таъсири мутақобилаи рушди ҳуқуқ бо синфи миёна ва ҷомеаи шаҳрвандӣ;
- нишон додани аҳаммияти шуур, маданият ва маърифати ҳуқуқии шаҳрвандон баҳри эъмори ҷомеаи демократӣ ва ҳуқуқбунёд;
- ошкор намудани ҷойгоҳи ҳувиёти ҳуқуқӣ дар ҳамбастагии иҷтимоӣ ва ҳалли низоъҳои иҷтимоӣ, инчунин, муайян намудани масъалаҳои ҳалталаби иҷтимоӣ ва ҳуқуқии ҷомеаи муосири Тоҷикистон;
- пешниҳоди тавсияҳои муҳимме, ки навгониҳои таҳқиқоти диссертатсиониро ташкил медиҳанд ва барои ҳалли масъалаҳои иҷтимоию ҳуқуқии ҷомеаи муосири Тоҷикистон нигаронида шудаанд.

Нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда фишурдаи мухтасари таҳқиқоти диссертатсиониро дар бар мегирад, ки дар онҳо мухтавои масъалаҳои баррасишаванда инъикос гардидаанд (с. 13-17 автореферат). Дар автореферат аҳаммияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот, нақши таҳқиқоти диссертатсионӣ дар рушди донишҳои сотсиологӣ, татбиқи натиҷаҳо, ҳулосаҳо ва тавсияҳои диссертатси дар амалии иҷтимоӣ ва ҳалли масъалаҳои иҷтимоӣ-ҳуқуқӣ нишон дода шудааст (с. 17 автореферат). Натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ эътимодноқанд ва бо натиҷаҳои таҳқиқоти сотсиологӣ, инчунин, маводди омили расмӣ асоснок гардидаанд.

Аз омӯзиши автореферат маълум мегардад, ки мавзуи диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси 5.4.3. – Сохтори иҷтимоӣ, ниҳодҳо ва равандҳои иҷтимоӣ

пурра мувофиқат менамояд. Бояд ба назар гирем, ки доираи масъалаҳои таҳқиқотии илми сотсиология хеле васеъ буда, унсурҳои мухталифи сохтори иҷтимоии ҷомеа ро дар бар мегирад. Автореферати диссертатсия нишон медиҳад, ки мавзӯи интихобкардаи муаллиф ба ихтисоси сотсиология дахл дорад ва тамоми масъалаҳои таҳлилшуда бевосита ба ин соҳа алоқаманд мебошанд.

Довталаби дараҷаи илмӣ диссертатсияро мустақилона навишта, натиҷаҳои онро дар монографияҳо, мақолаҳои илмӣ, маърузаҳои конференсияҳои ҷумҳуриявӣ ва байналмиллалӣ пешниҳоди хонандагон гардонидааст. Ҳамаи таълифоти илмии муаллиф, ки дар ин автореферат оварда шудаанд, ба мавзӯи диссертатсия алоқаманд буда, мухтавои онро инъикос менамоянд. Тамоми қорҳои илмӣ ва таҳқиқотии муаллиф дар 2 монография ва 43 мақолаи илмӣ пешниҳод шудаанд. Сохтор ва ҳаҷми диссертатсия низ ба талаботи муайяншуда ҷавобгӯ буда, аз муқаддима, панҷ боб, қордаҳ зерқоб, ҳулоса ва рӯйхати адабиёт таркиб ёфтааст ва 400 саҳифаи қопиро дар бар мегирад.

Дар қобҳо ва қарақрафҳои диссертатсия масъалаҳои асосии сотсиологияи ҳуқуқ, аз ҷумла асосҳои назариявӣ-методологияи омӯзиши ҳуқуқ ҳамчун институти иҷтимоӣ, нақши ҳуқуқ дар ҷомеа, вазифаҳои иҷтимоии ҳуқуқ, таъсири ҳуқуқ ба сохтори иҷтимоии ҷомеаи муосири Тоҷикистон, нигилизми ҳуқуқӣ, масъалаҳои ташаққули маърифати ҳуқуқӣ ва ҳувиати ҳуқуқии шаҳрвандон дар ҷомеаи муосири Тоҷикистон ҳело муфассал, асоснок ва бо равиши сотсиологӣ таҳлил гардидаанд (с. 20-56 автореферат). Ҷиҳати фарққунандаи таҳқиқоти диссертатсионӣ дар он зоҳир меқардад, ки муаллиф қойгоҳи ҳуқуқро дар рушди низоми сиёсии ҷомеа, махсусан, рушди ҷомеаи демократӣ ва ҳуқуқбунёд нишон дода таъонистааст.

Аз таҳлили маводди автореферат бармеояд, ки ҳулосаҳои муаллиф низ мухтавои умумии диссертатсияро дар бар мегиранд, инчунин, таъсияҳои пешниҳодшуда барои ҳалли масъалаҳои иҷтимоӣ-ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода шуда метавонанд (с. 56-64). Рӯйхати адабиёти автореферат низ дуруст таҳия шуда, тамоми маводди илмии истифодашударо фаро мегирад. Интишороти ҳуди муаллиф низ дуруст таъвиб гардидаанд. Дар охири автореферат аннотатсияи мухтасар бо се забон қой дода шудааст, ки мақсади қор, методҳои таҳқиқот, натиҷаҳои бадастомада ва навғониҳои онҳо, таъсияҳоро оид ба истифода ва соҳаи истифодаи онҳоро инъикос менамояд.

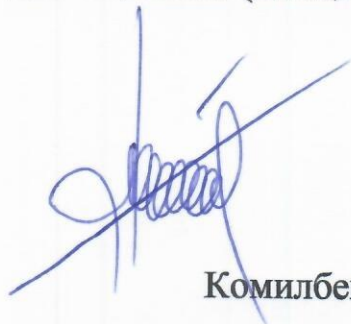
Дар маҷмуъ, автореферат пурра сохтор, маъмун ва натиҷаҳои асосии диссертатсияро таҷассум менамояд.

Ҳулоса. Дар асоси маводди дар автореферат овардашуда ба ҷунин ҳулоса расидан мумкин аст, ки диссертатсияи Мирзода Фирӯз Сафаралӣ дар мавзӯи «Ҳуқуқ ҳамчун институти иҷтимоӣ ва нақши он дар рушди устувори ҷомеаи

муосири Тоҷикистон (таҳлили сотсиологӣ)» кори илмию таҳқиқотии пурра ба анҷомрасида буда, дар самти илмӣ омӯзиши нақши ҳуқуқ дар устуворӣ ва рушди сохтори иҷтимоии Ҷумҳурии Тоҷикистон нақши назаррас гузошта метавонад. Муаллифи автореферати диссертатсия Мирзода Фирӯз Сафаралӣ барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои сотсиологӣ аз рӯйи ихтисоси 5.4.3 – Сохтори иҷтимоӣ, ниҳодҳо ва равандҳои иҷтимоӣ (илмҳои сотсиологӣ) сазовор мебошад.

Муқарриз:

доктори илмҳои сиёсӣ, дотсент
ректор Донишгоҳи давлатии Хоруғ
ба номи М. Назаршоев

Комилбек Амид Ёрбек

Имзои Комилбек А.Ё.-ро тасдиқ мекунам.

Сардори раёсати кадрҳо, коргузори ва
корҳои махсуси Донишгоҳи давлатии
Хоруғ ба номи М.Назаршоев

Саидрахмонов Н.С.

Суроға: 736000, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Хоруғ, кӯчаи Ш.Шоҳтемур 109
Тел.: (+992) 8352222248
E-mail:ksu.khorog@mail.ru

28 август 2026